

Дана 26.10.2016. године у организацији Удружења стручних радника социјалне заштите Републике Србије, одржан је Стручни скуп - Панел расправа на коме су презентирани реферати, и то:

- СПОРНА ПРАВНА ПИТАЊА У ЗАЈЕДНИЧКИМ ПРЕДМЕТИМА ЦЕНТАРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД И СУДОВА;

Драган Вулевић, начелник у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Жика Гајић, Гордана Вакула, Момир Борић и Драгојло Минић, у име Удружења стручних радника социјалне заштите Републике Србије,

- НАКНАДА ШТЕТЕ У СЛУЧАЈЕВИМА ОДГОВОРНОСТИ ДРУШТВЕНО ОСЕТЉИВИХ ЛИЦА;

Др Илија Зиндовић, судија Апелационог суда у Крагујевцу, ванредни професор Правног факултета у Сарајеву и предавач на Правосудној Академији за обуку судија.

- НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ И ЗАШТИТА ЖРТАВА;

Тања Павловић Недељковић, судија Апелационог суда у Крагујевцу,

- УЛОГА ЦЕНТАРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У МАЛОЛЕТНИЧКИМ КАЗНЕНИМ ПОСТУПЦИМА;

Др Драган Обрадовић, судија Вишег суда у Ваљеву, тренер на Правосудној академији за обуку судија, јавних тужилаца, полиције и адвоката из области малолетничког правосуђа.

Након излагања по рефератима и након дискусије учесника, усвојени су следећи,

ЗАКЉУЧЦИ

1. СПОРНА ПРАВНА ПИТАЊА У ЗАЈЕДНИЧКИМ ПРЕДМЕТИМА ЦЕНТАРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД И СУДОВА (у прилогу Закључка), проследити на даље поступање:

- Министарству правде,
- Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, и
- Врховном Касационом суду.

Ради: - Иницирања измена и допуна постојећих закона - прецизирања одредаба које се односе на спорна питања, а нарочито усаглашавања Закона о прекршајима са Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела (појам душевне развијености и душевне зрелости...)

- До измена и допуна закона, заузети правне ставове по спорним питањима.

У заједничким предметима Центара за социјални рад и судова, уочено је да, код истог или сличног чињеничног правног стања, судови доносе различите одлуке, те је у смислу Закона о уређењу судова, ЗПП и Пословника о раду Врховног Касационог суда потребно заузети правне ставове и на тај начин обезбедити правну сигурност и једнакост у поступцима пред нижестепеним судовима.

Заузимањем правних ставова не дира се у независност судова, већ се обезбеђују стандарди једнакости и правне сигурности, односно гарантује се да странке у истој или сличној правној ситуацији могу очекивати исту или сличну одлуку.

2. НЕАДЕКВАТНА ПРОЦЕСНА ПОЗИЦИЈА И НЕДОВОЉНА ПРОЦЕСНА ОВЛАШЋЕЊА ОРГАНА СТАРАТЕЉСТВА У ГРАЂАНСКОМ СУДСКОМ ПОСТУПКУ, А У ОДНОСУ НА УЛОГУ И ЗАДАТКЕ

Позитивно-правни прописи, и то пре свега Породични закон, не садрже јасне норме према којима би на адекватан начин били уређени улога и овлашћења органа старатељства у грађанском судском поступку, што у пракси доводи до бројих проблема и дилема. Другоразредна процесна позиција и веома ограничена овлашћења органа старатељства у грађанском судском поступку, у очигледном су нескладу са чињеницом да је Центар за социјални рад материјалним правом одређен за основног носиоца комплексне правне заштите породице. Такав несклад онемогућава Центрима за социјални рад да остваре своје задатке, врше своја јавна овлашћења и обезбеђују остварење јавних интереса у области социјалне заштите.

Пракса је препознала бројне конкретне недостатке позитивно-правних прописа који деградирају процесну позицију Центара за социјални рад у грађанском судском поступку, међу којима се посебно издвајају проблеми везани за:

- процесни положај преставника ЦСР којем суд тражи испуњење услова положеног правосудног испита;
- налагања Центрима за социјални рад да унапред сnose енормне трошкове парничног поступка (нпр. на име вештачења);
- злоупотребу института привременог старатеља од стране суда, који због избегавања трошкова, захтева од ЦСР постављање привременог старатеља у оним ситуацијама где је очигледно да треба поставити привременог заступника из редова адвоката;
 - измена месне надлежности ЦСР у ситуацијама када Судови због сукоба интереса (случајеви где се центри јављају као покретачи посрупака пред судом) налажу Центрима за социјални рад са подручја друге општине да доставља извештаје уместо месно надлежног ЦСР;
- занемаривање од стране Судова начела хитности у поступцима које покреће ЦСР;
- пропуштање Суда да Центрима за социјални рад достављају судске одлуке.

Ови и слични проблеми примећени у досадашњој пракси онемогућују ЦСР да ефикасно врше своја јавна овлашћења и остварују своје задатке.

Предлог: Иницирати хитне измене Породичног закона и Закона о парничном поступку, којима ће се ближе и конкретније прецизирати улога Центра за социјални рад као установе са јавним овлашћењима.

Иницирати поступак ради заузимања обавезујућих правних ставова Врховног касационог суда до измене закона.

Иницирати поступак контроле рада Основних судова од стране Апелационих судова на околност достављања пресуда Центру за социјални рад у предметима породичних односа и насиља у породици.

3. НЕАДЕКВАТНИ МАТЕРИЈАЛНИ И КАДРОВСКИ РЕСУРСИ ОРГАНА СТАРАТЕЉСТВА У ОДНОСУ НА ЗАКОНОМ ОДРЕЂЕНУ УЛОГА, ОВЛАШЋЕЊА, ЗАДАТКЕ И ОДГОВОРНОСТИ ОВИХ ДРЖАВНИХ ОРГАНА

Центри за социјални рад законом су одређени као носиоци комплексне правне заштите породице. Законом одређена улога, овлашћења, задаци и одговорности ЦСР објективно не могу бити ефикасно остварени у ситуацији : недостатка стручне радне снаге узроковане актуелном забраном запошљавања и изостанка едукација и стручних обука узрокованим мерама штедње.

Предлог : Иницирати код налдежних органа изузимање ЦСР од забране запошљавања и мера штедње.

4. ПРОБЛЕМ ТУМАЧЕЊА ПРАВИЛА О ОБЈЕКТИВНОЈ ОДГОВОРНОСТИ ОРГАНА СТАРАТЕЉСТВА У ПОСТУПЦИМА НАКНАДЕ ШТЕТЕ ПРОИЗАШЛЕ ИЗ ПРОПУСТА ПРИ ВРШЕЊУ НАДЗОРА НАД ДРУШТВЕНО ОСЕТЉИВИМ ЛИЦИМА (малолетницима под мером, лицима под старатељством...)

Актуелна судска пракса да се Центри за социјални рад по принципу објективне одговорности обавезују да накнаде штете проистекле из наводних пропуста при вршењу надзора над друштвено осетљивим лицима, најчешће малолетницима којима је изречена мера корективног надзора или су под стратељством, ствара проблем у погледу ширине тумачења овог правила обзиром на:

- одсуство јасно дефинисаних јавно-правних овлашћења ЦСР у обављању законом постављених задатака,
- ограничене материјалне и људске ресурса у односу на законом постављене задатке и
- одсуство законом прописаних норматива и стандарда рада.

Принцип објективне одговорности ЦСР за штету коју причиништићеник, извесно води у блокаду рада овог државног органа и онемогућавање остваривања јавних интереса у веома осетљивој области – области социјалне заштите. Сагледавањем негативних последица блокаде рада ЦСР захтева најхитнију реакцију највише судске инстанце – Врховног касационог суда.

Предлог: Најхитније заузимање обавезујућег правног става највише судске инстанце, у односу на **врсту и обим** одговорности Центара за социјални рад у случајевима накнаде штете настале из евентуалног пропуста при вршењу надзора надштићеницима ЦСР, уз руковођење принципом да **врста и обим** одговорност треба да одговарају овлашћењима одговорног лица. Иницирати утврђивање норматива и стандарда рада.

5. НЕАДЕКВАТНОСТ МЕРА У СИСТЕМУ СПРЕЧАВАЊА НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Систем борбе против насиља у породици успостављен Кривичним закоником и Закоником о кривичном поступку, те Протоколима о међусекторској сарадњи који су закључивани на нивоу локалних самоуправа, није адекватан из више уочених разлога:

- пренаглашена је улога ЦСР у систему борбе против насиља у породици, обзиром да им законом нису дата овлашћења адекватна додељеној улози;
- на ЦСР су преваљени здравствени и укупни безбедоносни проблеми жртава насиља у породици, што је у нескладу са законском овлашћењима и расположивим ресурсима;

Постојећи систем борбе против насиља у породици, због својих недостатака који се свде на избегавање преузимања одговорности и неадекватну поделу надлежности, у крајњој линији доводе до потпуног исцрпљивања свих ресурса ЦСР, онемогућавање обављања редовних активности и стварању ситуације из којих произилази одговорност за штету због пропуста у раду.

Предлог: Најхитније иницирање организовања заједничког радног тела представника Републичког јавног тужиоца, Врховног касационог суда, Полиције и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, ради дефинисања Протокола који би био у складу са жењеним резултатима међусекторске сарадње и правилном поделом надлежности.